

MAGYAR TUDOMÁNYOS AKADEMIA

Távlati tudományos terv^{terv} főbb elvi szempontjai.

Népgazdaságunk első ötéves tervével együtt kidolgoztuk az első tudományos ötéves tervünket is. A feladatok megjelölésénél az volt a célkitűzésünk, hogy népi demokráciánk gazdasági, szociális és kulturális fejlődését az adott szakaszban a tudomány is segítse. Az első ötéves tudományos terv tudományos életünk terén első tervezési munka volt. A kezdeti hiányosságok nemcsak a tervezési munkánk során, hanem a kitűzött feladatok megoldásánál is jelentkeztek. Részben ötletszerűen felvetett munkálatok halmaza volt. Hiányzott a kellő koordináció, ami a tudományok perspektivikus továbbfejlesztését nem tette ki-elégítővé. A terv készítésénél nem számoltak azzal, hogy a munkálatok elvégzéséhez elegendő jól képzett káder rendelkezésre áll-e. Sok tudományterületen vezető tudósaink és egyes intézmények által beadott tervjavaslatok összegzésében merült ki a tervkészítés. Ez a módszer nem biztosította a távoli perspektívát igénylő elméleti kérdések és a gyakorlatot közvetlenül segítő tudományos problémák közötti helyes arány kialakítását. Az előkészítő munkálatok hiányossága miatt az első ötéves tudományos tervünk nem tükrözte kellő mértékben a népgazdaság igényeit, az egy-egy tudományterület fejlődésének kívánatos irányait.

Távlati tudományos tervünk összeállításánál figyelembe kell vennünk az előző tervkészítés tapasztalatait. Tudományos munkák középpontjába azokat a feladatokat kell helyezni, melyek elősegítik népgazdasági terveink gyors és eredményes végrehajtását. A kutatási témák megválasztásánál lehetőleg komplex, elvi és a népgazdaság gyakorlati igényeit szolgáló témákat kell kijelölnünk. Különösen ki kell emelnünk a minőség kérdéseivel foglalkozó kutatásokat. Elsősorban a megkezdett tervmunkák befejezésére kell törekednünk és ezért a tervezés során ne számbelileg többnek mutatózó tervmunkát iktassunk be. Új munkálatok beállításánál az ötletszerűséget kerüljük, ehelyett soronlévő olyan munkálatokat iktassunk be, melyek népi demokráciánk és tudományunk fejlődési fokán a legszükségesebbek és legidőszerűbbek. Távlati tervünkben foglalkoznunk kell olyan jellegű kutatásokkal is, melyek elkészítése szükségszerűen 8-10 évig is eltarthatnak. A meglévő tudományos erőket a legfontosabb tudományos kérdések megoldására kell összpontosítani. A főbb tudományos kutatási feladatok kiválasztásánál szemelőtt kell tartanunk hogy az elvi perspektivikus kérdések tisztázásának elméleti színvonal megfelelő legyen. A tervezés során ki kell domborodnia a korszerűség szempontjainak is. Ez különösen a laboratóriumi kutatásokat igénylő tudományos munkáknál a

technikailag legfejlettebb módszerek bevezetését és kidolgozását jelentené.

Szocialista gazdaságunk ~~törvényes~~ fejlesztése megköveteli, hogy még jobban ismerjük a természet és társadalom törvényeit. Ezeket a törvényeket a dolgozók érdekében tudatosan kell felhasználnunk. Meg kell vizsgálnunk, hogy az egyes tudományos kutatásoknál nem jelentkezik-e autarchiára való törekvés. A kutatási munkák összeállításánál figyelembe kell venni, hogy azok milyen kapcsolatban állnak más tudományágakkal, amelyek megtervezésénél más tudományágak segítségét is igénybe kell venni. Az egyes tudományágak közötti komplex kutatások mellett ki kell alakítani a nemzetközi komplex kutatásokat is. Ezért az eddiginél fokozottabban kell gondoskodni a Szovjetunió és a baráti országok tudományos eredményeinek megismeréséről.

Törekednünk kell, hogy a tudományos életben fokozott mértékben kifejlődjön a marxista szemléleti viták, haladó hagyományaink ápolása érdekében a nagy múlttal rendelkező tudományágakat tovább kell fejleszteni.

Akadémiánk tudományos munkájának további fejlesztése új intézetek létrehozását teszi szükségessé. A tervezés során rá kell mutatni arra, hogy mi teszi szükségessé az Intézet felállítását, mennyiben várható a tudományterület fejlődése és mennyiben nem lehet a szükséges kérdéseket jelenlegi kutatási keretek között megoldani.

A társadalomtudományok területén a fontosabb feladat, hogy hatékonyan részt vegyünk a szocialista felépítmény kialakításában. A felépítmény-jellegű funkcióik betöltése által egyszersmind tevékenyen hozzájáruljanak a szocialista alap megerősödéséhez. Népi demokráciánk gazdasági és politikai sajátosságainak elméleti kidolgozatlanlansága miatt eddig csak felszínesen kísérelhettük meg a klasszikus tanítások magyar viszonyokra való alkalmazását. Ezért a társadalomtudományok távlati terveiben a szocializmus építésének jelenlegi szakaszában a marxista-leninista elmélet önálló alkalmazását tűzzük ki közvetlen célul.

A közgazdaságtudomány kutatásai arra irányuljanak, hogy megvizsgálják a gazdasági törvények hatását hazai viszonyaink között. Mélyrehatóan kell tanulmányoznunk a társadalom fejlődésének gazdasági törvényszerűségeit. Elméletileg általánosítani kell a szocializmus építésének tapasztalatait.

Fontos feladatok várnak a filozófiai tudományokra. A dialektikus materializmus; a szocializmus és a kommunizmus építésének tudományos alapja. A dialektikus és történelmi materializmus elméletével fel kell fegyverezni a tudományok művelőit és az egyes tudományokkal való szoros együttműködésben filozófiai kutatásokat folytatni, melyeknek célja a szocialista építés tapasztalatainak általánosítása. Több figyelmet kell fordítani a társadalmi fejlődésre.

szia

hatalmas feladat

dés törvényeiről és azoknak a társadalom érdekében való felhasználásáról szóló kérdések kidolgozásával. A burzsoá ideológia behatásai ellen folytatott harcnak valamennyi munkában érvényesülnie kell, de önálló tanulmányokban is kifejezést kell nyernie.

A történettudomány feladata, hogy a magyar társadalom történetével foglalkozó kutatásokat továbbmélyítse. Ki kell bővítenünk a kapitalista országok új és legújabbkori történetével foglalkozó kutatást is.

A nyelv tudomány terén még nagyobb erőfeszítéseket kell tenni az elméleti kérdéseknél. Foglalkozni kell azokkal a kutatásokkal, amelyek a szépirodalom nyelvét, a beszéd kulturáját, a nyelv történetét, a nép történetével összefüggésben vannak.

Irodalomtörténeti kutatásainknak előtérbe kell helyezni a XX. század irodalmának tanulmányozását. Különös figyelmet kell fordítanunk azoknak a műfajoknak a tanulmányozására, amelyek még közelebb hozzák az írók, kritikusok és művészeink alkotó gyakorlatához. A zenetudomány feladata, hogy az új magyar zenekritika kialakításával segítséget adjon az élő zenei alkotásoknak.

II.

A szocialista ipar és mezőgazdaság nagy igényeket támaszt fizika és matematika tudományával szemben. Fizika a modern technika tudományok alapja, felfedezései nagy befolyást gyakorolnak a természettudomány többi ágának fejlődésére. A jól megalapozott elméletek további kiépítése és alkalmazása a hazai technikai problémák tervszerű elméleti és kísérleti vizsgálata fontos feladata a fizika tudományos kutatásainak. A fizika bizonyos ágai, különösen a kísérleti fizika erősen elmaradt. Tudományos tervünkbe feltétlenül be kell vennünk a nálunk rendkívüli módon elhanyagolt klasszikus fizikai kutatást is.

A matematikai és fizikai kutatások ideológiai szempontból is jelentősek. A matematika számos tudományág egyik alapvető módszertani eszköze. A matematikai tudományok a közelmúltban szép eredményt elért fejezeteit tovább kell fejleszteni.

Népgazdaságunk távlati terve orvostudományi kutatásainkra is jelentős feladatokat ró. Elő kell segíteni az orvostudomány területén az egészségügy, a gyógyítás és az ezekkel kapcsolatos elméleti kutatásokat.

Központi feladatul kell kitűzni a kísérleti biológia alapjainak megteremtését, hogy arra az orvostudomány és az agrobiológia egyaránt támaszkodhassék. Különös figyelmet kell fordítanunk azokra a területekre, amelyek nálunk elmaradtak, pl. összehasonlító physiológia stb. A hidrobiológia területén komplex témaként a vizek produkciós biológiai vizsgálatát kell beállítani.

III.

Az elkövetkező években mezőgazdaságunk fejlesztése és fellendítése egyik döntő feladat. A mezőgazdasági tudományos munka középpontjába azokat a feladatokat állítjuk, amelyek alapjai lehetnek mezőgazdasági termelésünk gyors fellendítésének. A tudományos kutatásoknak a talaj termőképességét biztosító korszerű agrotechnikai biológiai és erjedéstani törvényszerűségek kérdésével és a termésmennyiség állandó fokozásával kell foglalkozni.

Ki kell dolgozni az állattenyésztés hozama gyors és tartós növelésének tudományos módszereit. Népgazdaságunk adott keretei között ki kell alakítani a szilárd takarmánybázist, új, bőtermő, nagy fehérjetartalmú takarmánynövények előállításával. Állattenyésztésünk fejlesztésével szorosan összefügg az állategészségügy kérdése. E téren olyan jellegű kutatómunkát kell folytatnunk, amely összefüggésben van állatállományunk számbeli növekedését gátló betegségekkel.

A mezőgazdaság fejlesztésénél komoly segítséget várunk a biológiától is. A termőtalaj lehető legjobb kihasználása végett alaposabban kell tanulmányozni a talajképződési folyamatokat, a növények táplálkozásában ható biológiai tényezők szerepét.

Ki kell dolgozni a talaj termőképességének emelését elősegítő biológiai folyamatok kutatási feladatait.

IV.

A műszaki tudományok terén a legmagasabb technika megteremtésére irányuló kutatásokat kell összpontosítanunk. Szocialista iparunk területén olyan iparágak fejlesztését kell elsősorban támogatnunk, amelyek hazai nyersanyagbázisaink felhasználását helyezik előtérbe. Az automatizálás problémáit a különböző iparágaknál meg kell oldanunk. Népgazdaságunk fokozódó villamosítása energetikai problémák tanulmányozását és ezzel kapcsolatos kutatásokat vár. Magyarország nyersanyagbázisának további kiszélesítése érdekében fejlesztenünk kell a földtani tudományos kutatásokat. Ásványolajbányászatunk területén felmerülő tudományos kérdések tisztázása is szükségesszerű. Mezőgazdaságunk fejlesztése előtérbe helyezi az öntözendő területek vizgazdálkodási feladatait. Kutatási munkánknak a megfelelő vizellátásra, belvizek és karsztviz hasznosítására, ipari és ivóvíz ellátás feltárására kell irányulnia.

Nehéziparunk tudományos kutatásainak arra kell irányulnia, hogy a termelékenységet, a termékek minőségét javítsa.

Új kormányprogrammunknak megfelelően elő kell segíteni a könnyűipar fejlődését. A nagyanyu lakásépítések is újabb kutatási feladatot állítanak tudományos dolgozaink elé. A kutatások segítségükkel elő a hazai szükségletre, de főleg exportra készülő munkaigényes gyártmányok előállítását, hogy ezáltal kevesebb anyaggal inkább szellemi és fizikai munka eredménye legyen exportálható.

V szocialista iparunk területén olyan iparágak fejlesztését kell előtérbe helyezni, amelyek hazai nyersanyagbázisaink felhasználását helyezik előtérbe.

A kémiai tudományos terv szorosan összefügg népgazdaságunk fejlődésével. Szükségessé válik a hazai ásványi és mezőgazdasági nyersanyagbázis fokozott felhasználási lehetőségének kutatása. A fontosabb elméleti kutatásoknak nagyobb teret kell biztosítani, mert ezáltal elősegítjük az ipari kutatások eredményesebb munkáját. A vegyipar fejlesztési tervét és a kémiai kutatás tervét összhangba kell hozni, nehogy a kémiai kutatások tervszerületlenül, feleslegesen sokféle területen forgácsolódjanak szét. Az eddigi szerteágazó kutatások helyett súlyponti témákat állítsunk a kutatás középpontjába, a témák egyidejű leszűkítése mellett.

Ha a tudomány elszakad az élettől, elszorva, dogmák gyűjteményévé válik. Ezért a tudományos eredmények gyakorlati felhasználására kell törekednünk. És ebben nagy szerepet játszik a tudományos könyvek és folyóiratok kiadása. Könyvkiadásunk területén arra kell törekedni, hogy minél több monográfikus munkát önálló tudományos kutatások eredményeit felhasználó műveket kell kiadni. Helyesen kell kialakítani az eredeti, a fordítások és adatgyűjtő munkák arányát is. Figyelemmel kell lennünk tudományos életünkben még meglévő idealista szemléletünk reakciós elméletekre és arra kell törekedni, hogy ezek felszámolására alkalmas művek is kerüljenek kiadásra.

Tudományos feladataink nagyarányú megnövekedése megkívánja a tudományos káderek képzésének emelését. A fiatal tudományos erők számbeli növelése és szakmai tudósok mellett teljes megbecsülést kell biztosítanunk az idősebb tudós nemzedéknek és javítanunk kell alkotó munkájuk feltételeit. Arra kell törekednünk, hogy a régi tudósok és a tudomány fiatal művelői szoros kapcsolata a tudományos alkotás kiapadhatatlan forrásává váljon.

Magyar Tudományos Akadémia Elnöksége határozata szerint a tudományos osztályok a megadott általános szempontok figyelembevételével június 30.-ig dolgozzák ki a távlati terv részletes tematikáját.

Utánkövetés - fogyni kezd / kéri a kórt?

János

A Magyar Tudományos Akadémia távlati tudományos terve főbb
szempontjai III.fejezetének módosítása.

Az elkövetkező években mezőgazdaságunk fejlesztése és fellendítése egyik döntő feladat. A mezőgazdasági tudományos munka középpontjába azokat a feladatokat állítjuk, amelyek alapjai lehetnek mezőgazdasági termelésünk gyors fellendítésének. A tudományos kutatásoknak a talaj termőképességét biztosító korszerű agrotechnikai biológiai és erjedéstani törvényszerűségek kérdésével és a termésmennyiség állandó fokozásával kell foglalkozni. /Legfontosabb tájak vetésforgók talajművelési és trágyázási rendszerének kidolgozása. Öntözéses növénytermesztés legfontosabb kérdéseinek megoldása és a kettős termesztés tájankénti módszereinek kidolgozása/.

Ki kell dolgozni az állattenyésztés hozama gyors és tartós növelésének tudományos módszereit, különös tekintettel a szarvasmarha tej és húshozamának, továbbá a sertés hú- és zsirhozamának növelésére. Népgazdaságunk adott keretei között ki kell alakítani a szilárd takarmánybázist, új, bőtermő, nagy fehérjetartalmu takarmánynövények előállításával. Állattenyésztésünk fejlettségével szorosan összefügg az állategészségügy kérdése. E téren olyan jellegű kutatómunkát kell folytatnunk, amely összefüggésben van állatállományunk számbeli növekedését gátló betegségekkel.

A mezőgazdaság fejlesztésénél komoly segítséget várunk a biológiától is. /Termesztett növényeink szárazságtűrési, betegségekkel szembeni kiállóságával kapcsolatban fennálló kérdések tanulmányozása/. A termőtalaj lehető legjobb kihasználása végett alaposabban kell tanulmányozni a talajképződési folyamatokat, a növények táplálkozásában ható biológiai tényezők szerepét.

Ki kell dolgozni a talaj termőképességének emelését elősegítő biológiai folyamatok kutatási feladatait.

